

ανοιχτός ορίζοντας

Άντρη Αντωνίου: Τα παιδιά είναι πιο ανοιχτόμυαλα και δεκτικά από εμάς

Ο Αντώνης Γεωργίου συναντά τη συγγραφέα Άντρη Αντωνίου και μιλάνε για την παιδική και νεανική λογοτεχνία, για τα βιβλία της και τα ευαίσθητα θέματα με τα οποία καταπιάνεται.

Τα παιδιά που βίωσαν δύσκολα γεγονότα στη ζωή τους να έχουν εκπροσώπηση στη λογοτεχνία

Τείνουμε συχνά σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας ή σεξουαλικής κακοποίησης να ρίχνουμε ευθύνη στο θύμα ή... και στο θύμα

Γιατί παιδική/νεανική λογοτεχνία; Ποια η βασική διαφορά της (αν υπάρχει) από τη λογοτεχνία γενικότερα;

Μου βγαίνει εντελώς αυθόρμητα και αβίαστα να γράφω ιστορίες για παιδιά και εφήβους, αντί για ενήλικες. Μπορώ καλύτερα να αφηγηθώ μια ιστορία, αν την αφηγούμαι από την παιδική ή εφηβική οπτική. Δεν ξέρω γιατί. Προσωπικά θα διαχωρίζα τη λογοτεχνία σε καλή και κακή, παρά σε λογοτεχνία για παιδιά και λογοτεχνία για ενήλικες.

Καταπιάνεσαι στα βιβλία σου, όπως και στο τελευταίο, με ευαίσθητα θέματα για την ψυχοσύνθεση των παιδιών. Πώς τα διαχειρίζεσαι, ποιος ο «στόχος» τέτοιων βιβλίων;

Θα ήθελα τα παιδιά που βίωσαν δύσκολα γεγονότα στη ζωή τους να μπορούν να «δουν» τον εαυτό τους μέσα σε βιβλία, να έχουν εκπροσώπηση στη λογοτεχνία. Θα ήθελα ακόμα οι ιστορίες μου να γίνουν αφορμή παιδιά που δεν έχουν βιώσει τέτοιες εμπειρίες να μπουν στη θέση των παιδιών που τις βίωσαν και να τα κατανοήσουν καλύτερα. Και τέλος να βοηθηθούν γονείς και δάσκαλοι να ανοίξουν συζητήσεις γύρω από τα θέματα αυτά. Πριν τα γράψω, μελετώ πολλά βιβλία από ειδικούς για να κατανοήσω καλύτερα την ψυχική κατάσταση ενός ατόμου που βιώνει αυτό με το οποίο λογαριάζω να ασχοληθώ.

Έχετε φαντάζομαι να μιλήσεις με παιδιά, εφήβους που είναι αναγνώστες/αναγνώστριες των βιβλίων σου. Πώς αντιμετωπίζονται εκείνοι τα βιβλία σου/τα ζητήματα με τα οποία ασχολείσαι;

Μου κάνει εντύπωση που τα αντιμετωπίζουν ψύχραιμα, χωρίς να το κάνουν «μέγα θέμα», όπως είναι συχνά στο μυαλό εμάς των ενηλίκων. Παίρνουν αυτό που χρειάζονται από κάθε ιστορία -αν χρειάζονται κάτι. Όταν διάβασα σε μια Δ' τάξη το βιβλίο μου «Πού πήγε το γέλιο σου, Ορασίλια» που αναφέρεται στην απώλεια, είχα μια ανησυχία για το πώς θα αντιδρούσαν τα παιδιά. Αντέδρασαν απόλυτα φυσιολογικά, όπως θα άκουγαν μια οποιαδήποτε άλλη ιστορία. Ένα κορίτσι, κάποια στιγμή, πήρε το λόγο και μου είπε: «Κυρία, έτσι ένιωσα κι εγώ, όταν πέθανε ο παππούς μου». Τα παιδιά είναι πιο ανοιχτόμυαλα και δεκτικά από εμάς.

Πες μας λίγα λόγια για το τελευταίο και βραβευμένο με Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας «Φωτογραφίες σε μαύρο φόντο».

Πρωταγωνίστρια του βιβλίου είναι η δεκαεξάχρονη Αμαλία, η οποία σε πρωτοπόροση αφήγηση και χωρίς να ακολουθεί γραμμική πορεία εξιστορεί τη ζωή της από παιδί ως σήμερα. Μέσα από την αφήγηση μαθαίνουμε πως το κορίτσι κακοποιήθηκε σεξουαλικά όταν ήταν οκτώ ετών από τον σύντροφο της μητέρας της. Φανερό είναι το ψυχικό τραύμα που κουβαλά και που διαμορφώνει τη ζωή της από τη μέρα της κακοποίησης και έπειτα. Έγραφα το βιβλίο για να δείξω πόσο βαθύ είναι το ψυχικό τραύμα της σεξουαλικής κακοποίησης και πως τα θύματα χρειάζονται την απόλυτη κατανόηση της κοινωνίας και της

Θα ήθελα τα παιδιά που βίωσαν δύσκολα γεγονότα στη ζωή τους να μπορούν να «δουν» τον εαυτό τους μέσα σε βιβλία, να έχουν εκπροσώπηση στη λογοτεχνία

πολιτείας.

Ήταν δύσκολο (ψυχολογικά) να γραφτεί αυτό το βιβλίο λόγω του θέματος;

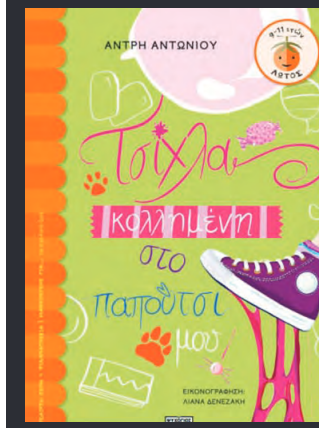
Ναι, ήταν. Κυρίως επειδή πριν το γράψω μελέτησα αρκετές περιπτώσεις ενηλίκων που ως παιδιά είχαν κακοποιηθεί σεξουαλικά. Παρ' όλα αυτά, η γραφή για εμένα είναι πάντα σωτήρια. Όσο έγραφα αυτό το βιβλίο, βίωνα μια δύσκολη εμπειρία στον εργασιακό μου χώρο. Μέχρι να το ολοκληρώσω είχα την αίσθηση πως είχα μπει σε ένα προστατευτικό κουκούλι, μέσα στο οποίο η πραγματικότητα δεν μπορούσε να με αγγίξει.

Έχει αλλάξει η συμπεριφορά της κυπριακής κοινωνίας απέναντι στα θύματα σεξουαλικής κακοποίησης;

Σε κάποιο βαθμό, ναι. Όμως, παραμένουμε μια μικρή κλειστή κοινωνία. Τείνουμε συχνά σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας ή σεξουαλικής κακοποίησης να ρίχνουμε ευθύνη στο θύμα ή... και στο θύμα. Το «τι θα πει ο κόσμος;» κρέμεται απειλητικά πάνω από τα κεφάλια μας, πράγμα που νομιζώ δυσκολεύει τα θύματα να ανοιχτούν. Χρειάζεται να διαπαιδαγωγηθούν οι νέες γενιές, για να αλλάξει η κοινωνία μας πραγματικά και ουσιαστικά.

Εργάζεσαι ως δασκάλα. Πως εντάσσεται η λογοτεχνία στο σχολικό πρόγραμμα, στη σχολική ζωή; Είναι αρκετό αυτό, τι περισσότερο μπορεί να γίνει;

Δεν υπάρχει ιδιαίτερη πρόνοια γ' αυτό, πέρα από το Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, στο οποίο όμως περιλαμβάνονται αποσπάσματα από λογοτεχνικά βιβλία και όχι ολοκληρωμένες ιστορίες. Είναι στο χέρι του δασκάλου να εντάξει τη λογοτεχνία στην τάξη του και πραγματικά είναι πανεύκολο να το κάνει. Διαλέγεις ωραία βιβλία και τα διαβάζεις στην τάξη σου με κάθε ευκαιρία. Τόσο

Είναι στο χέρι του δασκάλου να εντάξει τη λογοτεχνία στην τάξη του και πραγματικά είναι πανεύκολο να το κάνει;

απλό. Προσωπικά, αφερώνω το δίωρο των Ελληνικών κάθε Παρασκευή για να διαβάσω στους μαθητές μου λογοτεχνία. Σε βάθος μιας σχολικής χρονιάς έχουμε την ευκαιρία να επεξεργαστούμε αρκετά βιβλία. Πολλά παιδιά κολλάνε στο τέλος το μικρόβιο της ανάγνωσης!

Στην εποχή της τεχνολογίας δεν είναι φυσιολογικό τα παιδιά να δυσκολεύονται να διαβάσουν ένα βιβλίο; Πώς προωθούμε τη φιλιανγνωσία;

Σίγουρα είναι. Μεγάλο ρόλο θα παίξει η οικογένεια του παιδιού και έπειτα το σχολείο στο κατά πόσον ένα παιδί θα αγαπήσει ή όχι το βιβλίο. Αν οι γονείς διαβάζουν στο παιδί τους από μωρό, αν αγαπάνε και οι ίδιοι την ανάγνωση, αν επισκεπτόνται βιβλιοθήκες και βιβλιοπωλεία μαζί με το παιδί, τότε κάνουν το βιβλίο μέρος της ζωής του. Κι έτσι όμως να μην είναι τα πράγματα, αν οι εκπαιδευτικοί εντάξουν στην καθημερινότητα της τάξης το λογοτεχνικό βιβλίο -και όχι απλά μια φορά το χρόνο, με βάση μια γιορτή για το βιβλίο- τότε οι πιθανότητες είναι πολλές να αναζητήσει και μόνο του το παιδί βιβλία στο παρόν και στο μέλλον του.

Εσύ διάβazes από παιδί; Ποια βιβλία

Τα καλά παιδικά βιβλία είναι τολμηρά, ειλικρινή, δεν κουνάνε το δάχτυλο στο παιδί και ούτε υποτιμούν τη νοημοσύνη του

από αυτά που διάβαases παιδί θυμάσαι έντονα μέχρι σήμερα;

Ναι! Λάτρευα τα βιβλία από τότε που έμαθα να διαβάζω και η αγάπη μου για αυτά δυνάμωνε και την επιθυμία μου να γίνω κάποτε συγγραφέας. Θυμάμαι τα βιβλία της Ένιτ Μπλάιτον, με το μυστήριο και την περιπέτεια τους. Με καθόρισαν πιστεύω πολλά από τα δικά μου βιβλία περιέχουν μυστήριο και περιπέτεια. Αγαπημένο μου ήταν και οι Μικρές Κυρίες της Λουίζα Άλκοτ και απεριόριστος ο θαυμασμός μου για την επαναστασία έφηβη ηρωίδα της Τζο Μαρτς, που ονειρευόταν να γίνει συγγραφέας.

Έχουν αλλάξει τα παιδικά βιβλία διαχρονικά;

Νομιζώ έπαψαν να είναι τόσο καθωσπρέπει, όσο μερικές δεκαετίες πριν. Τα καλά παιδικά βιβλία στις μέρες μας είναι τολμηρά, ειλικρινή, δεν κουνάνε το δάχτυλο στο παιδί και ούτε υποτιμούν τη νοημοσύνη του.

Γιατί είναι συναρπαστικό να γράφεις για παιδιά/νέους/νέες;

Επειδή έχεις την ευκαιρία να ζήσεις πολλές φορές την παιδική σου ηλικία και να τη διαμορφώνεις κάθε φορά με έναν αλλιώςτικό τρόπο! Τι καλύτερο από αυτό;